

психосвідомість, неповторна своєю загадковістю аура тієї доби, коли в українському суспільстві відбувався широкоохопний духовно-психологічний переворот» [3, с. 136]. Зміни у внутрішній реальності чотирьох героїв зумовлюються новими обставинами, у яких вони опиняються у мирний час, і у яких, тим не менше, відчувається виразне відлуння їхнього минулого, насиченого героїчними вчинками.

Література

1. Атаманчук В. П. Моделивання фікційної свідомості персонажа в українській драматургії 20-50-х років ХХ ст.: автореф. ... дис. д. філол. н.: 10.01.01, 10.01.06. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. 40 с.
2. Гнатюк М. Історичний хронотоп у романі Юрія Яновського «Чотири шаблі». *Історична ретроспектива в українській літературі*. Збірник наукових праць [ред.кол.: Г.Ф.Семенюк, д-р філол. наук, проф. (голова); Л.М.Задорожна, д-р філол.наук, проф. та ін.]. К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. С. 135–142.
3. Голобородько Я. Естетична поліфонія Юрія Яновського. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2004. №4. С.129–142.
4. Яновський Ю.І. Твори: у 5-ти т. К.: Дніпро. Т.2. 424 с.

Базенюк А.В.

вчитель англійської мови

ЗОШ I-III ступенів №6

Мелітопольської міської ради Запорізької області

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВАСИЛЯ БАРКИ

Анотація. У статті розглядаються питання прозового та поетичного доробку В. Барки. Акцентується увага на його внеску в скарбницю української літератури та важливості піднятих ним у художніх текстах проблемах. У дослідженні вказано, що творчість письменника репрезентує важливу сторінку історії України.

Ключові слова: *художня творчість, голодомор, проблематика, проза, поезія, сторінки історії.*

Bazenyuk A.V. Artistic Features of Creative Activity Vasyl Barka. *The article considers the issues of prose and poetry of V. Barka. Emphasis is placed on his contribution to the treasury of Ukrainian literature and the importance of the issues raised by him in literary texts. The study states that the writer's work represents an important page in the history of Ukraine.*

Key words: *artistic creativity, famine, problems, prose, poetry, pages of history.*

Українська література ХХ століття розвивалася досить потужно, про що говорить значна кількість літературних імен, які свого часу залишили вагомий відбиток в літературі, мистецтві, культурі. До таких письменників належить творчість Василя Барки, який усе своє життя віддав літературі та мистецтву, займаючись літературними справами від щирого серця та душі.

Вітчизняний літературний процес був направлений на розкриття важливих питань для людства, а, тому, письменники у власних творах розкривали тяжкі питання тогочасної дійсності. Подекуди, вони розуміли та усвідомлювали, що говорити відверта та голосно правду не можна, однак, частина письменників переконливо стояла на своєму: правда і тільки так. Означене питання є актуальним з точки зору того, що письменники змушені були писати правду, за що неодноразово страждали самі та наражали на небезпеку своїх рідних.

Найбільш актуальним в історії української літератури є твір Василя Барки «Жовтий князь», де письменником піднімається питання історії людства у період голоду. Читаючи твори письменника подекуди замислюєшся над умовами тогочасного життя, над стражданнями людей, над бідністю та відсутністю їжі. Саме тому перечитувати наново подібні тексти не тільки важко, а й складно [1, с. 38].

У літературно-критичних статтях науковців, вчених, дослідників зустрічаємо аналіз творчості В. Барки. На сьогодні відомі такі прізвища дослідників, які вивчали означене питання: Адах Н., Барабаш Ю., Дятленко Т., Ковалів Ю., Корсун Л., Лучків С., Овсієнко Н. та ін.

Василя Барку по праву можна вважати справжнім майстром великої прози. Його творча спадщина станом на сьогодні прекрасно вписується в скарбницю історії української літератури. Слід акцентувати увагу на тому, що його твори, здебільшого, містять трагічні сторінки історії, адже сам письменників відчув на собі увесь той біль, який постає у його творах.

Викладачі кафедри української і зарубіжної літератури Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана

Хмельницького мають великий досвід в плані дослідження творчості письменників ХХ століття. Підтвердженням цього є вихід книги, де зібрані наукові праці, написані викладачами в колі проблем літератури від давнини до сучасності. Не осібно стоять у переліковому ряду і досягнення письменників ХХ століття, у тому числі В. Барки [8].

Прекрасна мова, гарно виписані персонажі, цікавий сюжет уже з першої сторінки захоплюють читачів та мотивують прочитати твір до останньої сторінки. Критики стверджують, що Василь Барка став відомим не лише тому, що збагатив українську літературу високохудожніми текстами, а й через те, що він вдало використав українську літературну мову [2, с. 325].

Поетичне обдарування молодого поета – Василя Барки мало великі потенційні можливості і свідчило про це – його символічне наповнення образів, що можливо і сприщило таку пильну увагу партійної критики. Почав творчу діяльність як «чужорідне тіло» у країні із суворою ідеологізацією. Це і слугувало причинною того, що його твори протягом кількох десятиліть були невідомі в рідній країні. Але він так прагнув показати, заявити про цю сильну любов до України, що нічого йому не завадило понести її в широкий світ.

На позасловесну реальність спрямований символізм Василя Барки, зрештою, символізмом усесвіту й людської душі, то у колі його поетичного мислення він набирає особливо гострої моральної і водночас містичної спрямованості. Це основна причина прагнення письменника до «змістових символів», які він формує на своєрідних перегуках з фольклором, з літературою середньовіччя і барокко, створюючи при цьому цілком оригінальні образи з традиційних символів і метафор.

На тлі художньої цінності від душевних образів дійсності, морально цілісної душі і відповідно непохитного образу природи, поезія Василя Барки дуже сильно перегукується з середньовічними таємничими традиціями, з готичними образами єдності людини і рослини, людини і звіра, за який відповідає послідовно вмотивований ним жанр містерії (сну). Саме значимість цього жанру здобуває перше місце серед інших в ліриці Барки 60-х років ХХ століття.

Письменник продовжує свою роботу в жанрі бароко, але при цьому активно користується жанровими формами нісенітниць, дотепів, які в свою чергу сягають барокових фабул, форм, дуже пов'язаних з фабулами Сковороди, гротесків, травестій і стилізацій, основа яких міститься у травестіях ХVIII століття та в бурлескній поезії початку ХІХ століття.

Для читацького сприйняття поезії Барки, конкретно віршовані романи є важкими, оскільки там наявна оригінальність поетичної мови, багатство на ускладнені мовні конструкції, новотвори, сам зміст віршів містить складну мовну конструкцію, містичні елементи, тобто, потребує все ж таки чималої підготовки для рівноправного діалогу з поетом [6, с. 10].

Задля співтворчості в процесі розуміння усього сенсу, що містить текст, читач творів Василя Барки повинен бути інтелектуалом, якому під силу поставленні завдання. Письменник навмисне створює свої витвори українською мовою, бо вважає, що хоч його творчість і здається складною, для тих хто звик до традиційних манер, все одно українській людині, що була силою відтягнута від багатьох філософських систем і ідеалістичних поглядів вироблених в Україні не за одне століття – вона необхідна.

Систематичний дослідницький інтерес до творчості Василя Барки є не легким, адже є свої перешкоди, наприклад, в Україні відсутніми були твори цього літературного діяча, жодного наукового видання його творів (що хвилює не лише Барку), не мають елементарного наукового апарату декілька книжок поезії і прози письменника, виданих в Україні 1990-ті роки, відсутні наукові дослідження даної теми, хоча потреба в тому є.

Творчість Василя Барки вивчається в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти. Сучасні дослідники акцентують на тому, що вивчення творчості того чи іншого представника в історії української літератури базується на певному періоді літературознавства [4, с. 119]. Самостійно готуючись до занять, можна використовувати різні види завдань, у тому числі диференційні, що дозволить в результаті суттєво покращити рівень знань з конкретної дисципліни [7, с. 35].

Василь Барка хотів відновити усю складну систему ідеалістичних поглядів, що були виконані в Україні протягом століть, а також збагачені доробком світової культури, в цьому він бачив своє духовне покликання. Письменник говорив, що хоче посприяти, щоб ідеї гуманного напрямку, образ правового, духовного суспільства, непохитні закони про людські права, з забезпеченням абсолютно безпечного вираження власної думки, творчого пошуку, релігійного переконання, , основи справжнього демократичного урядування, все те, що посідає найвищі місця в американському суспільстві, було б затверджене в вільній і суверенній Україні і бачив в цьому своє духовне покликання [3, с. 14].

Василь Барка – щирий, сердечний, співчутливий, душевно просвітлений духовною схожістю зі своїм патроном – Григорієм

Сковородою, він подекуди збагачується досвідом світу, який його вхопив, але втримати не зміг. На рівень вищий духовного самовираження піднявся поет і філософ, а також йому вдалося давно звільнитися духом від його зваб і посягань. Він переконаний в тому, що стежка до Бога у кожного своя і людина мусить її самотужки віднайти.

Поезія Василя Барки є особливою, в ній відтворена мова його серця, вона віддзеркалює усю християнську релігійність і етику. Тому можемо виокремити основні прикмети його характеру: особлива скромність і доброта, побожність, гуманність, толерантність, ввічливе ставлення до людей, а також повага їхньої думки, визнання вчення Біблії. Поезія Барки наповнена такими складовими компонентами: музичним оформленням, озвученням, чистотою вислову, мелодійністю, власною інтерпретацією мови народу, композицією новотворів [5, с. 14].

Для письменника важливу роль відіграло пізнання Бога, він був окрилений безперервністю наближення до великого духовного світла усього живого. Поет бачив своїм моральним обов'язком спрямувати усе своє світло творчості на ту стежку, яку шукає знедолена душа, показати їй шлях.

Жанрова своєрідність деяких творів Василя Барки проявляється в тому, що художня цінність відтворюваних образів дійсності, зорових образів природи, містить таке розуміння прекрасного, що в ньому немає місця поганому. Віднайти її можна в елементах «високої поезії», яка в свою чергу заснована була на ліро-епосі пізнього Шевченка і раннього Тичини.

Коли ми знайомимося з творами Василя Барки, то бачимо, що в них віддзеркалюється його душа, глибока християнська віра, мова його серця. Саме з цього ми можемо говорити, якими рисами характеру була наділена ця дивовижна людина. Йому притаманна доброта, скромність, пошана думки іншої людини, віра в краще та велику Божу силу.

Звичайний читач може порівняти поезію Василя Барки з мережаним килимом, часто незрозумілого візерунку, ткані вишиті різнобарвними нитками – словами. Складові компоненти поезії письменника поєднують у собі озвучення, мелодійність, чистоту вислову, музичне оформлення, композицію новотворів [9, с. 239].

У художніх творах Василь барка подавав різноманітні картини буття, уславлюючи при цьому категорію усвідомлення сутності життя людини. Письменником розкрито питання естетичної цінності природи, що у свою чергу віддзеркалювало символістську естетику, де, як правило, був присутній Бог. Здебільшого твори Василя Барки з такою семантичною

зумовленістю свідчили про те, що людина захоплювалася, подекуди зачаровувалася певними подіями, але не відсторонювалася від такого дійства. У результаті ми маємо високохудожні твори письменника, які межують між розумінням сучасності тогочасної дійсності, тобто минулими часовими межами та сучасним розумінням та трактуванням образу Всесвіту або образу Бога як такого.

Література

1. Адах Н. Словотворчість Василя Барки. *Дивослово*. 2013. №6. С. 38–42.
2. Гринів О. Василь Барка як послідовник Григорія Сковороди. *Літературознавство*. К. : Обереги, 1996. С. 325–331.
3. Дятленко Т. Символічний пейзаж як елемент метафізичного виміру у романі В. Барки «Жовтий князь»: до проблеми формування вмій аналізувати пейзаж у прозових творах різних художніх систем. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2010. №4. С. 14–17.
4. Землянська А.В., Шарова Т.М., Шаров С.В. Аналіз навчального плану бакалавра спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологія, 8 (76). 2019. С. 119–122.
5. Коваленко С. Поезія – один із найдорогоцінніших дарів духа людині...: особистісно-зорієнтований урок в 11 кл. на матеріалі ранніх поетичних збірок Василя Барки. *Дивослово*. 2008. №7. С. 14–19.
6. Русанова О. Тема голодомору в літературних творах : цикл уроків у 11-му кл. *Українська мова та література*. 2008. №40. С. 10–20.
7. Шаров С.В. Самостійна робота як умова формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Сучасні тенденції розвитку української науки: матеріали Всеукр. наук. конф. (21-22 липня 2017 р., м. Переяслав-Хмельницький)*. Переяслав-Хмельницький, 2017. №5. С. 35–38.
8. Шарова Т.М., Землянська А.В., Шаров С.В. 100% успіху: життєві орієнтири. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
9. Sharova T., Posadna T. Самобутність та оригінальність української прози 20–30-х років XX ст. *Scientific Proceedings of Ostroh Academy National University. Philology Series*. 2018. Т. 2. №69. С. 239–242.